

Силабус
навчальної дисципліни
«Масова комунікація та інформація»
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Журналістика»
Спеціальність 061 Журналістика
Галузь знань 06 Журналістика
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Викладач Анжеліка Шульженко
Посилання на сайт <https://bdpu.org.ua/teachers/shulzhenko-anzhelika-sergiyivna/>
Контактний телефон 0506405321
E-mail викладача: denisova1108@gmail.com
Графік консультацій П'ятниця, 10.00-12.00 (ідентифікатор зум-конференції: 9907016348
код доступу: 1111).

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
6/ 180	Денна 30 год	Денна 30 год	Денна 120 год	екзамен
	Заочна 8 год	Заочна 8 год	Заочна 164 год	

Семестр: весняний

Мова : українська.

Ключові слова: інформація, масова комунікація, соціальна комунікація, комунікаційні технології, маси, інформаційна політика, інформаційна безпека.

Метою викладання навчальної дисципліни *Масова комунікація та інформація* є вивчення ключових понять, положень теорії масової комунікації та інформації, історії досліджень масової комунікації та інформації, вивчення технологій масовокомунікаційних впливів, а також методології соціологічного дослідження масової комунікації.

Основними завданнями вивчення дисципліни *Масова комунікація та інформація* є

- проаналізувати становлення масової інформації та комунікації, її природу, систему, структуру, види, форми та формати;
 - з'ясувати визначення мас, встановити види мас, охарактеризувати ознаки маси та фази її існування;
 - пояснити студентам роль професійних комунікантів в системі масового спілкування, вивчити типи комунікантів у масовій комунікації;
 - простежити історію становлення науки про масову комунікацію;
 - охарактеризувати напрями і методи соціологічних досліджень масової комунікації;
 - вивчити основні теорії та моделі масової комунікації;
 - проаналізувати масовий вплив як комунікаційний процес, його види та професійні засади;
 - дати характеристику технологіям масовокомунікаційного впливу;
 - вивчити ефекти в масовій комунікації.
- У результаті вивчення дисципліни студент буде **знати:**
- різні підходи до тлумачення понять «інформація» та «комунікація»
 - різновиди інформації
 - види, форми та формати комунікації
 - теорії та моделі масової комунікації

- суб'єктів комунікаційної діяльності, форми та види взаємодії між ними
- засоби, методи, технології інформаційно-комунікаційного впливу, їх ефекти та ефективність
- соціологічні методи дослідження масової комунікації та громадської думки
- теоретичні засади проведення соціологічних досліджень та використання їх результатів у професійній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент буде **вміти:**

- розрізняти види інформації, фахово її використовувати у професійній діяльності, грамотно послуговуватися результатами соціологічних досліджень,
- розрізняти учасників масового спілкування за функціями, завданнями, методами, засобами,
- виконувати професійну діяльність відповідно до ролі і місця своєї професії в структурі масового спілкування,
- аналізувати зміст процесів масової комунікації,
- коректно працювати зі своєю аудиторією як сегментом масової аудиторії.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності	Результати навчання
<p>ЗК 05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ФК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.</p>	<p>ПРН 05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПРН 13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук.</p>
<p>ЗК 05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ФК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.</p>	<p>ПРН 05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПРН 13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук.</p>

Зміст курсу:

Масова комунікація та інформація

Модуль 1

- Тема 1. Теорія масової інформації та комунікації як навчальна дисципліна
- Тема 2. Історія інформаційного розвитку суспільства
- Тема 3. Інформаційне суспільство
- Тема 4. Види інформації

Модуль 2

- Тема 5. Властивості інформації
- Тема 6. Кодування інформації
- Тема 7. Будова текстових та нетекстових повідомлень: інформаційний підхід
- Тема 8. Специфічні властивості масової інформації
- Тема 9. Створення й види опрацювання повідомлень масової інформації

Модуль 3

- Тема 10. Інформаційний простір (поле) держави
- Тема 11. Інформаційна державна політика
- Тема 12. Інформаційна безпека держави

Модуль 4

- Тема 13. Поняття про соціальну комунікацію
- Тема 14. Комунікаційна діяльність і спілкування
- Тема 15. Соціальна пам'ять
- Тема 16. Комунікаційні канали
- Тема 17. Комунікаційні потреби

Модуль 5

- Тема 18. Масова комунікація як явище
- Тема 19. Маси
- Тема 20. Професіонали масового спілкування
- Тема 21. Теорії еволюції комунікації
- Тема 22. Основні моделі масової комунікації
- Тема 23. Прикладні моделі комунікації

Модуль 6

- Тема 24. Теоретичні засади соціології в масовій комунікації
- Тема 25. Соціологія масової комунікації
- Тема 26. Соціологія громадської думки
- Тема 27. Проведення соціологічного дослідження
- Тема 28. Соціологічні методи збору інформації

Методи навчання: Лекція, розповідь, обговорення, практичні заняття, самостійна робота студентів з джерелами: конспектування, аналіз повідомлень масової комунікації, моделювання ситуацій, виконання творчих завдань.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки, ноутбук.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного та підсумкового контролів і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену(4, 5 та 6 семестри), який виставляється за результатами поточного контролю (50 балів) та передбачає усну відповідь на питання екзаменаційного білету (50 балів).

Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Практичні заняття	50		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен	50		

Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Теми дисципліни:	Вид роботи і максимальна кількість балів за виконане практичне завдання		
	Теоретичні питання	Практичні завдання	Максимально можлива кількість балів за практичне заняття
Тема 1.	2	1	3
Тема 2.	2	1	3
Тема 3.	2	2	4

Тема 4.	2	2	4
Тема 5.	2	2	4
Тема 6.	2	1	3
Тема 7.	2	2	4
Тема 8.	2	2	4
Тема 9	2	1	3
Тема 10	2	2	4
Тема 11	2	2	4
Тема 12	2	1	3
Тема 13	2	2	4
Тема 14-15	2	1	3
Усього	28	22	50
Загалом 50			

Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю (екзамену)

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Екзамен:				
Питання №1	8	12	15	20
Питання №2	8	12	15	20
Питання №3	4	6	10	10
Максимальна кількість набраних балів	20	30	40	50

Система нарахування балів за видами робіт

Усна відповідь	Бали
Усна відповідь студента повна, самостійна, студент відповідає на додаткові запитання	3
Усна відповідь студента неповна, самостійна, студент відповідає на додаткові запитання	2
Усна відповідь студента несамотійна (читання конспекту), студент відповідає на додаткові запитання	1
Доповнення відповідей інших	1
Відсутність відповіді	0
Підготовка конспектів	
Конспект містить план, висвітлено всі питання за планом, охайний	2
Конспект містить план, висвітлено не всі питання за планом, або неповно, охайний	1
Конспект не містить план, висвітлено не всі питання, неохайний	0,5
Відсутність конспекту	0
Виконання завдань до практичних	
Презентація	5
Виконання творчих завдань до практичних	5
Тестові завдання	
Тест	5

Критерії, показники оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів та шкала нарахування рейтингових балів під час екзамену

Шкала рейтингових балів	50 балів	35 балів	25 балів	15 балів
Критерії оцінювання	Показники оцінювання			

<i>повнота</i>	- відповідь повна, обгрунтована, системна; - досконале володіння понятійним апаратом.	- відповідь неповна, без належного обгрунтування; - володіння понятійним апаратом з незначними неточностями, помилками.	- відповідь поверхова, названі окремі положення; - невміння виділити головне.	- часткове володіння понятійним апаратом.
<i>логічність</i>	- відповідь логічно структурована; - тези аргументовані, вагомі; - зроблені повні висновки.	- відповідь з частковим порушенням послідовності; - аргументи недостатньо переконливі; - висновки не суттєві.	- відповідь непослідовна; - аргументи поодинокі; - висновки практично відсутні.	- відповідь не послідовна; - аргументації та висновки відсутні.
<i>глибина</i>	знання історії питання та сучасних досліджень; - здатність до аналізу та узагальнення фактів і явищ.	- часткове висвітлення історії та сучасного стану проблеми; - здатність до аналізу.	- поверхове висвітлення з називанням окремих прізвищ дослідників.	- поверхнєве висвітлення без називання прізвищ дослідників.
<i>зв'язок з практикою</i>	- спирається на передовий досвід та на власний практичний досвід; - прогнозує тенденції розвитку явищ; - моделює ситуацію.	- наводить приклади з власної практики; - відчуває ускладнення у прогнозуванні та моделюванні педагогічних явищ.	- пов'язує відповідь з практичним досвідом; - вміння в педагогічному моделюванні практично відсутні.	- моделює педагогічні ситуації за стандартними алгоритмами.
<i>інтегрованість знань</i>	- інтегрує знання з сумісних дисциплін; - творчо інтерпретує данні інших наук.	- не досить чітко інтегрує знання.	- недостатньо інтегрує знання.	- інтеграція з суміжними дисциплінами відсутня.

Таблиця 5. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64			задовільно
50-57	E (задовільно)		
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Базова:

1. Горпинич О. В., Архипова А. О. Соціологія масових комунікацій та медіапланування: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 255 с. URL : http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1633_68263693.pdf
2. Житарюк М. Г. Теорії та моделі масової інформації (масова комунікація): навч. посібн. Львів, 2015. 220 с.
3. Житарюк М. Г. Теорії та моделі масової інформації: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 244 с.
4. Кузнецова Т. Аксіологія соціальних комунікацій : навчальний посібник. Суми : Вид-во Сумського державного університету, 2012. 300 с.
5. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі : навчальний посібник. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с.
6. Лісовська Ю. П. Кібербезпека: ризики та заходи : навчальний посібник. К.: Кондор, 2019. 272 с.
7. Лубкович І. Соціальна психологія масової комунікації : підручник. Львів : ПАІС, 2013. 252 с.
8. Лубкович І. М. Соціологія і журналістика : підручник 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ПАІС, 2009. 232 с.
9. Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга (handbook) / за заг. ред. К. Г. Сірінюк-Долгарьової. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 156 с.
10. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн : нові комунікативні технології ХХІ століття. К. : Києво-Могилянська академія, 2017. 260 с.
11. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К. : Києво-Могилянська академія, 2015. 498 с.
12. Почепцов Г. (Дез)інформація. К. : ПАЛИВОДА, 2019. 248 с.
13. Ромах О. Настільний посібник з методології досліджень соціальних комунікацій. Львів : ПАІС, 2020. 404 с.
14. Соціологія масової комунікації. Укладач Валерій Іванов. URL : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=book.index&book=109>
15. Холод О. М. Комунікаційні технології : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2013. 213 с.
16. Холод О. М. Методологія досліджень соціальних комунікацій : підручник. Львів : ПАІС, 2014. 280 с.
17. Чічановський А. А., Старіш О. Г. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем : підручник. К. : Грамота, 2010. 568 с.
18. Шульженко А. Інформаційна насиченість повідомлень спеціалізованого інформаційного агентства «Арміяінформ» // *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 35 (74) № 1, 2024. С.48-54
19. Шульженко А.С., Рула Н.В. Патогенність як особливість новинного дискурсу українських телеканалів: рівень змісту. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2023. №2 (54). С. 31–39.
20. Рула Н.В., Шульженко А.С. Семантико-синтаксична характеристика безсполучникових складносурядних речень у сучасній українській мові // *Наукові праці МАУП. Філологія*. 2023. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. Вип. 4(9). С. 31–36 <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/le1q08al/>
21. Шульженко А., Рула Н. Варіантність фразеологізмів на позначення відчуттів людини (на матеріалі англійської та французької мови) // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2023. № 64. С. 171–174.
22. Рула Н., Шульженко А. Розвиток медіаграмотності майбутніх журналістів у закладах вищої освіти. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 2. Бердянськ : БДПУ, 2022. С.365-375
23. Рула Н.В., Шульженко А.С. Структура повідомлень українських інформаційних агентств під час висвітлення подій повномасштабної російсько-української війни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Том 33 (72) № 6 Ч. 2. С. 266–271.
24. Рула Н. В., Шульженко А. С. Жанрове різноманіття на сторінках вітчизняних інформаційних агентств у період повномасштабної російсько-української війни. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика». Том 33 (72). № 4, 2022. С. 288–292.
25. Шульженко А.С., Ліпич В.М. Семантичні особливості фразеологізмів на позначення змішаних відчуттів людини: зіставний аспект // *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки*. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2021. №1. С.201-206
26. <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/philology/article/view/2420>

27. Aleksandrova H., Bohdanova M., Shulzhenko A., Rula N., Sychikova Y (2024) Nurturing values as a way to sustainable development: the case of Berdyansk State Pedagogical University In *Redefining Higher Education: Innovation, Inclusion, and Sustainable Development During Wartime* Edited by Yana Sychikova. PRIVAT COMPANY TECHNOLOGY CENTER. (p. 199 – 232) <https://doi.org/10.15587/978-617-8360-07-8.ch5> (Scopus Q2)
28. Glazkova Iryna, Falko Natalia, Khomenko Olena, Khatuntseva Svitlana, Rula Nataliya, Shulzhenko Anzhelika, Tatarin Volodymyr. Barriers in online education for displaced universities: Insights from faculty and students // *Problems and Perspectives in Management*. Volume 23 2025, Issue #2 (spec. issue), pp. 136-150 [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23\(2-si\).2025.10](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.23(2-si).2025.10) (Scopus Q1)
29. Nesterenko Tetiana, Kozii Olha, Varychc Nataliya, Shulzhenko Anzhelika, Tsypina Diana. Language technologies impact on modern communication: analysis of new formats, challenges, and education // *Multidisciplinary science journal*. Vol.6. Published Online: January 21, 2024 <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0215>. (Scopus Q4)
30. Шульженко А.С. Розвиток подкастингу в умовах воєнного стану в Україні // *Наука III тисячоліття : пошуки, проблеми, перспективи розвитку : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (23-24 квітня 2025 року) : збірник тез. – Запоріжжя : БДПУ, 2025. – С. 373-274.*
31. Шульженко А.С. Особливості висвітлення російсько-української війни національними інформаційними агентствами / *Формування особистості під впливом медіа: колективна монографія [авт. кол. : Костромицький Р., Мельнікова Ю., Рула Н., Шульженко А.]. Запоріжжя : БДПУ; К. : ФОП Самченко А.М., 2025. С.115-160.*
32. Мельнікова Ю., Рула Н., Шульженко А. Дистанційне навчання здобувачів вищої освіти спеціальності 061 Журналістика: бар'єри та стратегії адаптації у період війни / *Українські університети в нових реаліях: збереження наукових та кадрових ресурсів: наукова монографія. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2024. С.304-319.*
33. Мельнікова Ю., Костромицький Р., Рула Н., Шульженко А. Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 061 Журналістика: методичні рекомендації. Бердянськ-Запоріжжя : БДПУ, 2023. 41 с.

Допоміжна:

1. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік релішнз : монографія. Київ : МАУП, 2005. 440 с.
2. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. №20. 2013. 58с. (Випуск присвячено методології журналістикознавчих досліджень). URL: http://www.journ.univ.kiev.ua/periodyka/pdf/visnykknu/vknujourn_20.pdf
3. Горбулін В. П. Додонов О. Г., Ланде Д. В. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання : монографія. К. : Інтертехнологія, 2009. 164 с.
4. Зражевська Н. І. Комунікаційні технології : курс лекцій. Черкаси : Брама-Україна, 2010. 224 с.
5. Зражевська Н. Розуміння медіакультури: комунікація, постмодерн, ідентичність, ідеології, медіаконтроль. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 408 с.
6. Иванов В. Ф. Массовая коммуникация : монография. Киев : АУП, Центр Свободной Прессы. 2013. 902 с.
7. Иванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики : навчальний посібник. К. : Академія української преси, Центр вільної преси. 2010. 258 с.
8. Иванов В.Ф., Дудко О. С. Міжнародна журналістика. Міжнародний піар : навчальний посібник. К. : Освіта України, 2011. 288 с.
9. Кара-Мурза С. Маніпуляція свідомістю : навчальний посібник. К. : Оріяни, 2006. 528 с. URL: http://www.kara-murza.ru/books/manipul/manipul_content.htm
10. Квіт С. М. Масові комунікації : підручник. К. : Києво-Могилянська академія, 2008. 206 с.
11. Коновець О. Масова комунікація: теорії, моделі, технології : навчальний посібник. К. : ЛГУ, 2007. 266 с.
12. Литвиненко О. В. Інформаційні впливи та операції. Теоретико-аналітичні нариси : монографія. – К. : НІСД, 2003. 240 с.
13. Лубкович І. М. Соціологія і журналістика : підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів : ПАІС, 2009. 232 с.
14. Маклюэн М. Галактика Гутенберга: Сотворение человека печатной культуры. Киев: Ника Центр, 2003.
15. Мойсеев В. Публік релішнз : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2007. 224 с.
16. Партико З. Теорія масової інформації та комунікації : навчальний посібник. Львів : Афіша, 2008. 292 с.
17. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів : ПАІС, 2004. 312 с.
18. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации : учебник. К.: Ваклер; М.: Рефл-бук. 2001. 656 с.

19. Почепцов Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. М. : «Рефл-бук», К. : «Ваклер». 1999. 352 с.
20. Різун В. В. Маси : текст лекції. К. : «Київський університет», 2003. 118 с.
21. Різун В. Теорія масової комунікації : підручник для студентів галузі 0303 «Журналістика та інформація» / В. В. Різун. К. : «Просвіта», 2008. 260 с.
22. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Преса України, 2008. 144 с.
23. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации : учебное пособие. СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2002. 461 с.
24. Стадніченко О., Мацегора І. Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів: навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2009. 190 с.
25. Сурмин Ю. П., Туленков Н. В. Теория социальных технологий : учебное пособие. К. : МАУП, 2004. 608 с.
26. Федотова Н. Л. Социология массовой коммуникации: учебник для вузов. СПб.: Питер, 2003. URL : https://stud.com.ua/38978/sotsiologiya/sotsiologiya_masovih_komunikatsiy

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ.
2. Детектор медіа <https://detector.media/>
3. Європейська обсерваторія журналістики <https://ua.ejo-online.eu/>
4. Інститут масової інформації <https://imi.org.ua/>